BÁO CÁO THAM LUẬN CỦA UBND THÀNH PHỐ HÀ NỘI
Các giải pháp kiểm soát ô nhiễm không khí và cải thiện chất lượng môi trường nước các dòng sông trên địa bàn Thành Phố Hà Nội

(Phục vụ Hội nghị sơ kết công tác 6 tháng đầu năm và triển khai nhiệm vụ 6 tháng cuối năm 2026 của ngành Nông nghiệp và Môi trường)

Hà Nội, ngày 02 tháng 7 năm 2026

Kính thưa đồng chí Hồ Quốc Dũng, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Phó Thủ tướng Chính phủ,

Kính thưa đồng chí Trịnh Việt Hùng, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường,

Kính thưa các đồng chí lãnh đạo Bộ Nông nghiệp và Môi trường,

Kính thưa các đồng chí lãnh đạo các ban, bộ, ngành Trung ương,

Kính thưa các đồng chí lãnh đạo UBND tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương,

Kính thưa các quý vị đại biểu, các vị khách quý,

Kính thưa toàn thể Hội nghị!

Quán triệt các chủ trương, nghị quyết của Trung ương về phát triển Thủ đô; thực hiện chỉ đạo của đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm về xây dựng Thủ đô trở thành đại đô thị sáng tạo, xanh, thông minh, kết nối toàn cầu, phục vụ Nhân dân tốt hơn, thúc đẩy giao thương và tăng trưởng; Thành ủy, HĐND và UBND Thành phố xác định bảo vệ môi trường là nhiệm vụ xuyên suốt của cả hệ thống chính trị, là nền tảng của mô hình phát triển mới. Thành phố kiên định không đánh đổi môi trường lấy tăng trưởng; đặt bảo vệ môi trường ở vị trí trung tâm của các quyết định phát triển; lấy sức khỏe, sự an toàn, hạnh phúc của Nhân dân làm mục tiêu cao nhất; lấy dữ liệu số, khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo làm nền tảng quản trị; lấy kỷ luật, kỷ cương, trách nhiệm người đứng đầu và nguyên tắc "6 rõ" làm phương thức tổ chức thực hiện.

Kính thưa các đồng chí,

Trong năm 2025 và 6 tháng đầu năm 2026, HĐND, UBND Thành phố đã ban hành theo thẩm quyền 15 chính sách về môi trường, gồm: 03 Nghị quyết, 03 Quyết định quy phạm pháp luật, 02 Chỉ thị, 01 Chương trình hành động, 01 Quy chế phối hợp Vùng Thủ đô trong quản lý môi trường và 05 Kế hoạch. Trong đó, Chương trình hành động xử lý ô nhiễm môi trường giai đoạn 2026 - 2030 và các năm tiếp theo, ban hành tại Quyết định số 1804/QĐ-UBND ngày 09/4/2026, là chính sách trọng tâm xử lý các điểm nghẽn về không khí, nước và chất thải rắn. Việc đưa ô nhiễm môi trường liên vùng, liên tỉnh vào Luật Thủ đô tạo cơ sở pháp lý cho các chính sách đột phá, thể hiện quyết tâm chính trị rất cao của Thành phố trong xây dựng Thủ đô xanh, văn hiến, văn minh, hiện đại.

I. Nhận diện đúng bản chất vấn đề: ô nhiễm không khí và ô nhiễm các dòng sông là điểm nghẽn phát triển của Thủ đô

Đối với không khí, Hà Nội chịu tác động đồng thời của nhiều nguồn phát thải. Theo số liệu kiểm kê nguồn thải tại do Bộ Nông nghiệp và Môi trường thực hiện năm 2023 - 2025, riêng trong Thành phố, giao thông đóng góp 59%, bụi đường và xây dựng 28%, đốt mở và dân sinh 11%, công nghiệp 2%, cùng với yếu tố thời tiết bất lợi theo mùa. Vì vậy, Thành phố kiểm soát ô nhiễm không khí theo chuỗi: nhận diện nguồn phát thải, đo lường, dự báo, can thiệp, đánh giá và công khai kết quả để Nhân dân cùng giám sát.

Đối với môi trường nước, nhiều dòng sông nội đô và ven đô lâu nay tiếp nhận nước thải sinh hoạt, sản xuất, làng nghề và dòng chảy ô nhiễm liên vùng. Vấn đề cốt lõi là hệ thống thu gom, xử lý nước thải chưa đồng bộ; quản lý theo địa giới chưa theo kịp yêu cầu quản lý theo lưu vực; không gian hai bên sông chưa được tái thiết tương xứng. Vì vậy, cải thiện chất lượng nước sông phải gắn với phục hồi hệ sinh thái đô thị, tái thiết không gian phát triển và nâng cao năng lực chống chịu của Thủ đô.

II. Giải pháp kiểm soát ô nhiễm không khí: quản trị bằng dữ liệu, kiểm soát tại nguồn, chuyển đổi xanh phương tiện và không gian đô thị

1. Trước hết, xây dựng hệ thống cơ sở dữ liệu môi trường không khí và nước thống nhất, tin cậy, thời gian thực. Kiểm kê khí thải cấp Thành phố dự kiến hoàn thành trong tháng 9/2026, cập nhật thường xuyên làm cơ sở quản trị nguồn phát thải. Thành phố đã phê duyệt điều chỉnh chủ trương đầu tư mạng quan trắc môi trường, gồm 15 trạm không khí xung; 05 trạm nước mặt; 06 trạm nước dưới đất. Bộ Nông nghiệp và Môi trường đã triển khai mạng cảm biến chi phí thấp; tại Hà Nội đã lắp đặt, kết nối số liệu 35/71 thiết bị về Trung tâm dữ liệu môi trường quốc gia. Dữ liệu quan trắc, camera, giao thông, xây dựng, công nghiệp, khí tượng được tích hợp vào Trung tâm điều hành thông minh của Thành phố (IOC).

2. Thứ hai, triển khai vùng phát thải thấp trong Vành đai 1 theo nguyên tắc thận trọng, chắc chắn, có lộ trình. Từ ngày 01/7/2026, Thành phố thí điểm tại phường Hoàn Kiếm; năm 2028 mở rộng toàn bộ Vành đai 1. Chính sách này vừa hạn chế phương tiện phát thải cao, vừa thúc đẩy vận tải công cộng xanh, xe buýt điện, xe đạp điện, phương tiện trung chuyển sạch, bãi đỗ xe ngoại vi, không gian đi bộ và hạ tầng cho phương tiện xanh.

3. Thứ ba, kiểm soát 100% công trường quy mô lớn và tuyến vận chuyển vật liệu. Công trường phải che chắn, rửa xe, phun sương, kiểm soát vật liệu, phế thải; công trình lớn lắp cảm biến, camera giám sát bụi. Công tác rửa đường, hút bụi, tưới nước được tổ chức khoa học, kết hợp cơ giới hóa; phương tiện vận chuyển đất, đá, phế thải được kiểm soát từ nơi phát sinh đến nơi tiếp nhận, xử lý.

4. Thứ tư, kiểm soát nguồn phát thải công nghiệp, làng nghề, cơ sở sản xuất và đốt ngoài trời. Thành phố kiểm soát 100% cơ sở thuộc diện quan trắc khí thải tự động; HĐND Thành phố đã ban hành Nghị quyết quy định nghiêm ngặt hơn quốc gia về đối tượng quan trắc khí thải tự động, liên tục. Cơ sở phát sinh khí thải lớn phải vận hành công trình xử lý, truyền dữ liệu quan trắc, không xả thải chưa xử lý. Thành phố đã xóa bỏ hơn 99% bếp than tổ ong, giảm 80% hiện tượng đốt rơm rạ, phụ phẩm nông nghiệp, đốt rác tự phát và chấm dứt lò gạch thủ công. Xã, phường chịu trách nhiệm trực tiếp nếu để xảy ra đốt rác, đốt rơm rạ, tập kết phế thải trái quy định; kết hợp kiểm tra trực tiếp với camera AI, phản ánh hiện trường và dữ liệu cộng đồng.

5. Thứ năm, kiểm soát ô nhiễm không khí gắn với đổi mới mô hình đô thị: tăng cây xanh, quy hoạch lại không gian công cộng, di dời hoặc chuyển đổi công nghệ cơ sở sản xuất không phù hợp trong nội đô; đồng thời phối hợp liên vùng với 5 địa phương lân cận, hình thành vùng phối hợp 6 tỉnh, thành phố, chia sẻ dữ liệu quan trắc, dự báo, nguồn phát thải lớn và thống nhất quy trình cảnh báo sớm, ứng phó ô nhiễm không khí.

III. Giải pháp cải thiện chất lượng môi trường nước các dòng sông: phục hồi theo lưu vực, đồng bộ hạ tầng, tái thiết không gian phát triển

Đối với các dòng sông, mục tiêu của Thành phố không chỉ là làm sạch nước trong một thời điểm, mà là làm sống lại các dòng sông; bảo đảm dòng chảy, hệ sinh thái, không gian công cộng, cảnh quan, khả năng tiêu thoát nước, giá trị văn hóa và vai trò trong cấu trúc phát triển đô thị.

Hiện nay, Thành phố đang phục hồi 4 sông nội đô: Tô Lịch, Kim Ngưu, Lừ, Sét; dự kiến khởi công Dự án cải tạo và xử lý ô nhiễm môi trường sông Cầu Bây ngày 17/7/2026; tiếp tục thẩm định, phê duyệt các dự án cải tạo, xử lý ô nhiễm sông Nhuệ, sông Đáy phấn đầu khởi công vào giữa tháng 10. Phương án xuyên suốt là:

1. Thứ nhất, thu gom và xử lý nước thải đồng bộ; đẩy nhanh các nhà máy xử lý nước thải theo quy hoạch.

2. Thứ hai, quản lý sông theo lưu vực, liên vùng, liên ngành; phân định rõ trách nhiệm từng cấp, ngành, địa phương.

3. Thứ ba, bảo đảm dòng chảy, bổ cập nước và cải tạo lòng dẫn; nghiên cứu đồng bộ nguồn bổ cập, nạo vét, xử lý bùn, kè bờ, kết nối hồ điều hòa, năng lực tiêu thoát nước và phòng chống ngập úng.

4. Thứ tư, kiểm soát nước thải công nghiệp, làng nghề và nguồn thải rủi ro cao bằng quan trắc tự động, thanh tra và trách nhiệm pháp lý rõ ràng; dữ liệu quan trắc nước thải, khí thải phải truyền về cơ quan quản lý, vượt quy chuẩn phải cảnh báo, kiểm tra, xử lý ngay.

5. Thứ năm, tái thiết không gian hai bên sông, Thành phố không chỉ xử lý ô nhiễm mà còn mở ra không gian phát triển, điểm nhấn du lịch mới: công viên tuyến tính, đường dạo, không gian văn hóa, mặt nước cảnh quan, dịch vụ đô thị, hạ tầng xanh và quỹ đất phát triển.

Kính thưa các đồng chí,

Ô nhiễm không khí và ô nhiễm nguồn nước là vấn đề khó, tích tụ lâu dài, liên quan đến nhiều ngành, nhiều cấp và ý thức toàn xã hội. Bên cạnh đầu tư công, Thành phố tiếp tục hoàn thiện cơ chế thu hút đầu tư theo phương thức đối tác công tư (PPP), huy động nguồn lực xã hội phát triển hạ tầng môi trường, xử lý nước thải, kinh tế tuần hoàn và phục hồi các dòng sông; phát huy vai trò chủ thể của doanh nghiệp và người dân trong chuyển đổi xanh. Khi Nhà nước kiến tạo, doanh nghiệp đồng hành, người dân tích cực tham gia, bảo vệ môi trường sẽ trở thành động lực phát triển bền vững của Thủ đô.

Thành phố Hà Nội xác định kiểm soát ô nhiễm không khí và phục hồi các dòng sông là nhiệm vụ trọng tâm của phát triển bền vững, là cam kết chính trị trước Trung ương, trước Nhân dân Thủ đô và trước các thế hệ tương lai. Chúng ta không chỉ làm để bầu trời trong hơn, dòng sông sạch hơn, mà còn để kiến tạo mô hình phát triển mới: đô thị xanh, phát thải thấp, kinh tế tuần hoàn, quản trị thông minh, hài hòa giữa tăng trưởng, văn hóa, con người và thiên nhiên.

Với tinh thần "Hà Nội - đã nói là làm - làm nhanh, làm đúng, làm hiệu quả, làm đến cùng", UBND Thành phố tiếp tục chỉ đạo quyết liệt, đồng bộ, có trọng tâm, trọng điểm; huy động cả hệ thống chính trị, cộng đồng doanh nghiệp và Nhân dân cùng tham gia; biến quyết tâm thành chương trình hành động, công trình cụ thể và thay đổi rõ nét trong đời sống người dân.

Xin trân trọng cảm ơn các đồng chí, chúc Hội nghị thành công tốt đẹp!